

Είναι απολύτως κατανοητό ένας άνθρωπος να θέλει να γράψει κάτι σαν αυτοβιογραφία, αν φθάνει στα 90 του. Μερικές φορές είναι περίπου και

επιβεβλημένο. Είτε διότι επιθυμεί να βγάλει κάτι από μέσα του, είτε διότι αξίζει να μαθευτεί κάτι ευρύτερα.

Ο Δ.Χ. συγκεντρώνει όλους τους προηγούμενους λόγους, ώστε να θελήσει να βάλει σε 641 σελίδες έναν ενδιαφέροντα βίο, συν ένα ακόμα. Έχει να μας πει ιστορίες και πολλά περιστατικά από έναν περιπετειώδη, πολυκύμαντο βίο μέσα στην Πολεμική αεροπορία που δεν είναι ευρύτερα γνωστά. Ταυτόχρονα ξεδιπλώνει και την Ιστορία αυτού του Τόπου μέσα από την δική του ματιά.

Δεν είναι απαραίτητο να συμφωνήσει κανείς ιδεολογικά μαζί του για να χαρεί το ανάγνωσμα. Εννοώ, ότι ακόμα και οι 137 πρώτες σελίδες όπου αναπτύσσεται ένας αρκετά έντονος αντικομμουνισμός, μπορούν να γίνουν αποδεκτές ακόμα και από όσους διαφωνούν με τις θέσεις του συγγραφέα. Αρκεί να γίνουν κατανοητές οι αιτίες, οι ρίζες τούτης της τοποθέτησης. Και από εκεί και πέρα υπάρχουν και θέματα αντίληψης και ιστορικών ερμηνειών.

Ακόμα και σε αυτές τις σελίδες όμως, ξετυλίγονται ιδιαίτερα χρήσιμα και ενδιαφέροντα στοιχεία, για την ζωή των παιδιών, των εφήβων, στην Ελληνική επαρχία του μεσοπολέμου.

Το αντικείμενο βέβαια δεν είναι αυτό. Είναι το περιεχόμενο και η ουσία της έκδοσης. Είναι οι εμπειρίες μιας ζωής και η όλη η μετάβαση του, πως ένα παιδί αγροτικής οικογένειας της Ελληνικής υπαίθρου, του μεσοπολέμου, έφτασε στα ανώτατα αξιώματα της πολεμικής αεροπορίας, μέσα από εποχές μεγάλων αναταράξεων και μεγαλύτερης οδύνης.

Έτσι ο νεαρός Δ.Χ. μέσα από συγκεκριμένη διαδικασία, έλκεται από την Πολεμική Αεροπορία, δίνει εξετάσεις στην σχολή Ικάρων και το Φθινόπωρο της τελευταίας χρονιάς της δεκαετίας του '40 ξεκινά την φοίτησή του. Τότε που σβήνουν οι τελευταίες φλόγες του Εμφυλίου στο Κάμενικ.

Διαγράφει μια αξιοθαύμαστη πορεία ως σπουδαστής, πρώτος και καλύτερος σε κάθε τάξη φοίτησης, φαινόμενο μοναδικό, χωρίς να λησμονεί να μας υπενθυμίζει ενίοτε τις βαρβαρότητες που λίγο ή πολύ έζησαν όλοι όσοι υπηρέτησαν και ως έφεδροι από τότε, μέχρι και αρκετές δεκαετίες αργότερα.

Έχουν και όνομα. Καψώνια. Ο συγγραφέας στέκεται καταγγελτικός απέναντί τους, το ονομάζει «*ψυχικό και σωματικό χάος*», όπως και «*εξευτελισμό της προσωπικότητας*» (σ.160). Ταυτόχρονα αναφέρει και διάφορα περιστατικά που δεν τιμούν τους θεσμούς. Ας μην λησμονούμε ότι πρόκειται για σπουδαστές ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Ακολούθως καλύπτει την εκπαίδευση. Η αφήγησή του έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς είναι λεπτομερής. Έχει συγκρατήσει ονοματεπώνυμα, ημερομηνίες, γεγονότα με απόλυτη ακρίβεια και επειδή ανήκουν στο απώτερο παρελθόν, έχουν αξία.

Περιγραφικότατος για την πρώτη του πτήση, ως εκπαιδευόμενος τον Φεβρουάριο του '50, με διαθέσιο Tiger Moth (σ.167), όπως και στο όλο, αυστηρό πρόγραμμα ώστε οι εκπαιδευόμενοι να αποκτούσαν την καλύτερη δυνατή γνώση και εμπειρία.

Στην συνέχεια αναλύει τη δύσκολη μετάβαση της πολεμικής αεροπορίας από την εποχή των προπελοκίνητων, στην εποχή των αεριωθούμενων και την αναδιάρθρωση του όπλου στην νέα σύγχρονη μεταπολεμική μορφή του.

Είναι μια ζωντανή αφήγηση, η οποία χωρίς να διεκδικεί λογοτεχνικές δάφνες, ξεχωρίζει από τον πλούτο των στοιχείων και τις λεπτομέρειες που παραθέτει. Η πορεία του είναι θαυμαστή. Αρκεί και μόνον να αναλογιστούμε πως ένα αγροτόπαιδο μεταμορφώθηκε σε ένα πιλότο καριέρας με περγαμηνές σε μια συνεχή πορεία εκπαίδευσης και εξέλιξης, καθώς η τεχνολογία καλπάζει και το όπλο ολοένα και εκσυγχρονίζεται.

Ο ρόλος του στην Π.Α. πάντως ήταν πολυποίκιλος. Πιλότος, διοικητής σχηματισμών, επιτελής, πρόεδρος επιτροπών, ενεργός σε πολλά επίπεδα με μια σπάνια αφοσίωση.

Όλα τούτα δεν έγιναν αβρόχοις ποσίν. Σε όλη τη χρονική διάρκεια, υπάρχουν απώλειες. Κυβερνήτες πολεμικών αεροσκαφών χάνονται, οικογένειες θρηνούν. Μας μεταφέρει αυτό που λίγο ή πολύ γνωρίζουμε, το πόσο υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης είχαν οι Έλληνες χειριστές, σε σύγκριση πάντα με τις κορυφαίες πολεμικές αεροπορίες του πλανήτη. Ταυτόχρονα όμως περνά και το μήνυμα των προβλημάτων που γεννά η πολιτική ηγεσία, τουλάχιστον από ένα χρονικό σημείο και μετά.

Σε αυτό το τελευταίο, η στάση του είναι διακριτική, όπως στο σύνολο της έκδοσης, με την έννοια ότι δεν κατονομάζει όλους όσοι κατά την κρίση του είχαν αρνητικό ρόλο, τους προσδιορίζει με βαθμό και θέση αλλά δεν τους ορίζει με ονοματεπώνυμο. Αντίθετα, κατονομάζονται όλοι όσοι έχει θετική άποψη.

Αποκαλύπτει και την πικρία του για τον τρόπο που αποστρατεύτηκε. Ο αναγνώστης πείθεται για το άδικο της υπόθεσης. Θα το πολεμήσει και αυτό με μέσα ένδικα, όπου και εκεί πολλά, πάρα πολλά δείχνουν τις αγκυλώσεις ενός συστήματος.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν τα στοιχεία που παρατίθενται τόσο στην εκδήλωση του απριλιανού πραξικοπήματος όσο και στην βασιλική κίνηση τον Δεκέμβριο του '67. Άγνωστα στο ευρύ κοινό και απολύτως χρήσιμα για μια σφαιρική γνώση και κρίση των εποχών. Ακόμα πιο ενδιαφέροντα όσα μας διηγείται για τον Ιούλιο του '74, το πραξικόπημα στην Κύπρο και την Τουρκική εισβολή.